

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantium**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 9. Explicatio Versus septimi. Ut sine timore de manu inimicorum liberatis serviamus illi. Luc. 1. Pars prima ostendit Christum velle, ut sine anxietate illi serviamus 2. declarat; cur in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](#)

videbunt? Vbi ebriosi, ubi adulteri, ubi maledici se recognoscunt? Vbi amatores luxuriae, ubi raptores, ubi superbi apparetunt? Quid infelices pro sua defensione dicti sunt, quos toties admonitos, & tamen imparatos dies ille repererit? Cum ad illam Archangeli tubam omni buccina clarorem totum sumul cœperit rugire mundus. Quando sicut dicit Propheta: *Veneris Dominus ponere orbem terram in desertum, & perdere peccatores ex ea.* Quando, sicut dicit scriptura: *Pecatores & impii mittere in flagrum ignis.* & *Famus tormentorum aferendas in secula faculorum.* Quis tune tremor, qua caligo, qua tæcere criminis, quoque negligentes & tempos occupabant? Ne ergo & nos in ista veniam cruciatum, expurgiamur dum corrigendi tempus est, & voluntatem Domini tanquam boni servi requiramus; ut enim dies ille quem Clibanus ardens & fumans designat tremendum venire, non cum mortalibus, quos animalia figurabant, qui per diversa voluptatum contentiones dividi posseunt, flaminis ultricibus cruciem in inferno, sed simplicitatem Columbam, & castitatem Turturis præferentes, spiritualibus virtutum penitus eleuentur in celum, *rapianque in nubibus obriam Christo, & sic semper eum Dominus vivus.* Hæc enim Augustinus. Quia quidem omnia fuisse profecti sumus, occasione pauci & iusurandi quod Deus juravit ad Abraham Patrem nostrum: quia illud utrumque celebre & juratum pacem nos concerneret, filios Abrahæ secundum fidem, per Christum ex semine Abrahæ ortum judicandos, & salvandos.

LECTIO IX. TRIPATITA.

Thema. *Ut sine timore de manu inimicorum liberemur.* *Serviamus illi.* *Luc. 1.*

Hic versus indicat Christum venisse, ut dat nobis per speciem gratiam quam attulit libertate a peccatis & hostibus spiritualibus, serviamus illi non cum anxietate nimia, ne cum timore levilli, sed amore filiali. Quapropter ad majorem elucidationem & instructionem no-

stram.

Christus Dicamus primum, Christum ita vires inimici at-
vult, ut trivisse, tamquam gratiam nobis attulisse & for-
fite anxi-
tatem illi
servia-
mous.

Ef. 10. illud autem pueri & puellæ. Huc referi potest illud.
Iob. 20. **D**raco iste quem formasti ad illudendum ei. Et illud Iob Numquid illudessi quasi xvi aut ligabis cum ancillatu? Quasi dicat: Ego id efficiar, ut in ludum Behemoth pueris & ancillis meis tradatur, lictet tu Iob nam non habes potestarem. Certe ex Sanctorum gemitis exploratum est adolescentibus & virginibus infulatae Demonii, & de eo victoriæ re-

Ratiocin. Evang.

tulisse, ita ut nonnullæ propterea depingantur. Draconem vinculum velut in triumphum ducere, quia his concepsit Deus, ut sine timore, de manu inimicorum libera, servirent illi in justitia & sanctitate. Christus pro nobis vicit Draconem antiquum, & reliquit, ac in abyssum misit, ut ultra non habeat illas vires, quibus pollebat ad sedi-

A. 106. 28.

candas gentes. Quod si aliquis adhuc subiicit sibi, *eccl. 9.* eorum culpa est, quia divina gratia auxiliis, virtute incarnationis; crucis, ac Sanguinis Christi acquisitis, non utitur. His enim inmixti, possent

concilieare Leonem & Draconem, ac super basi

licum apudemque ambulare. Hinc nonnumquam *Psal. 9.*

Dæmon virtute ex alto coactus & suam fatigantem invenitatem S. Antonio, Bellatori Christi inclito, afferens ab eo tempore quo Deus factus est homo, ita vires suas attritas esse, & possessionem immuniuitam, ut non solum urbes non possideret, sed & relegatus in desertum, illud deserere cogeretur ob Monachos illud inhabitantes. Itaque sine adscribent dementia, qui variis in occasione & di-

scrimina peccati se præcipitant ultroneæ. Latrare enim potest Dæmon ut canis alitgatus; mordete

non potest nisi ultra se se ejus dentibus obiciant. Rugiar licet ut Leo, tamquam formica contemnit potest, quia vilis est & infirmus. Si suadere ei quādoquæ datur, in ejus potestate non est persuadere, nisi volueris; & si ejus insidias sensu non mitat, nihil tamen nocet, ubi non est confusus. Quia

quod resistenter fatigat, vincentem coronat. Quinimmo nonnulli ex antiquis eremiti Patribus

atque insulantes fuerunt, ut exprobarent ob in-

carnationem Domini de Virgine Maria, quod à

fama vietus fuisse. Quo quidem opprobrio vi-

etus aufigiebat cum pudore. Sic ergo merito di-

cimus Christum advenisse, ut sine timore huius

inimici possimus libere Deo servire. Nam ipse est

illud semen melioris, quod contrivit caput fer-

pentis, & ipsa mulier simul illud contrivit per fe-

men istud. Hæc est virtus incarnationis, que

& illud non apparuit in mysterio crucis, ubi ipse

mer crucifixus est, qui filium hominis suæ crucei

figi. Si enim in anteriori parte Christus est crucifixus, id factum est ejus libera voluntate, & ad

tempus breve pro nostra salute. Sed coacte, & in

eternum, pro majori sua ignominia & damnatio-

ne. Diabolus fixus est Cruci tamquam triumphali Ligno, triumphalique Curru, cuius vel to-

lam posset memoriam, dum imago vel lignum

Crucis ei opponitur, ut ex innumeris liquet histo-

riis.

Audi quid de se, ipsa refertur S. Teresa, c. 25. vi-

ta sua: Timebam ne in raptibus & visionibus mi-

hi calitus immisisse Dæmon immiceret, quia &

nonnulli illusiones esse dicebant. Agnosco ramen à Deo esse, & vires ab ipso accipiens, lumen-

que, dicebam mihi ipsi: *Quid times? Ego non nisi Deo*

servire. & placere desidero ne aliud quam eius adim-

plere voluntatem sicut & ipse mihi & ipsa met deca-

con-

Conscientia: non ergo adeo potens ipse sit, & Demones non sint nisi suam cunctam, quia mibi ancilla ejus mandatum ducit contra istum infirmum si dimicandū. Accipiens igitur Crucem tales experiebatur vires, ut audierem dicere: Venio ad me hostes omnes; cum annella sim Dei Crucifixi: quid contra me valeris, agnos & Hoc fiduciā armata me magis timebant, quam ego illos. Nam & exinde à me omnia abscessit timor ista ut non mutarit vestimorem. Hac de se Tercia. An non igitur poterat ipsa libere decantare: *Sicut timore nimico um nostrorum servamus illi insanctitate & justitia.* Nec solum ipsa, sed quicunque sincera voluntate Deo operari servire, gratiam & vires experientur efficaces, quibus omnem hostis huius alferuntur fortitudinem, ut ipsam S. Tercia fletatur. Quia dum ipse contentitur, nec ullas vires habet, nec ulli nocet, nisi qui eum se tradit potestati. Proprios contra nos pugnat armis, quae quidem nos eum tradimus manus. Addit tandem & hac mulier fortis a generosa: *Veniam timorem quod nō timendū est!* Sanū agnoscemus quod nobis plus mali ac idire posse ex uno peccato veniat, quam ex toto inferno. Hac ipsa:

2. Pars.
Cur in Scripturā timor cum fiducia concordatur?
 Etenim inter utrumque ambulandum est, inter spem & metum, ne aut presumptio extollat, aut despectus aborrebeat. Non ergo timor vitiosus est, nec possit esse minus perfectus. Quare SS. Patres eum comparant Pædagogum, qui datur adhuc parvulus & imperfectus, ut eos custodiat, donec ipsi ruit sequantur filialē & perfectum grandiores efficiat per chantatum. Comparant & cum letat quia filium debet introducere, datur aliquid futurum. Scilicet enim etiam recusat morteni. Et secundum ipsa patrarchatari, qui inveniuntur in cap. 4. ep. 1. S. Ioan. Si ergo quandoque vaporatur timor, id propter eius imperfectionem, aut propter vitiolum affectus qui ei potest adjungi, qualis effectus est: *Nisi sit tanta propria, peccatum non timetur.* Taliis nempe affectus malus est, quia ex ipso peccat, quo peccare vellet, si impunitus licet. Et talis non odiat enim, nec amat iustitiam, sed solum caveret peccatum: & ita non satis recedit à malo, quia quedam adhuc in eo vivit peccandi voluntas, que in opus exiret, nisi remitteret vindictam penalitatem. At nō necessario etiam ille qui levius timor dicitur, hunc continet affectum vitiolum: immo potest servilis timor, quo Deus timetur ratione penae, omnem peccandi affectum efficaciter expungere, & hominem a peccato separare. Ideo Concilium Tridentinum declarat gehennam timorem non esse vitiolum, sed sep̄ veram conversionem operari in peccatoribus, ut propterea dixerit Isaías in persona quorundam: *A timore tuo, Domine, concepimus, & varietur in spiritum salutis.* Vox minax diuinī iudicis præparat subita-

nco timore quorundam animas ad peccata defenda, & ad pariendum spiritum faluis, ut recte de ea dixeris: *Vox Domini preparans corvos, sive quia alia habet Lectio: Vox Domini obterrit corvos.* Audi de hoc timore servi S. Augustinum lectio 18. de verbis Apoc. Tu soli dicas: Ardere timores, in aeternum puniri timeo. Quid dicturus sum? Malestitus Non audeo, quia & Dominus ait: Timete eum qui potest corpus & animam mittere in gehennam. Planū time, nihil si quod magis timere debet. Sed interrogate, si non te videret Deus, nequā quāc in vincere in iudicio, an peccatum faceres in peccato. Si faceres, ergo facias times, captiūtate nondum amas, charitatem nō habes, erroribus times, formido est mali, nondum delectatio boni. Sed timetatem, ut illa formidinē tuofidūs ē, & perdutat ad dilectionem Hec S. Augustinus de fervili timore, qui plenariae fit initialis, ita ut cum quis timore conceperit ob peccatum peccatum à Deo communiam, etiam pauperrim disponatur ad ipsam Dei offensam plenaria confundandam. Sic tū, ut timor, tā, occē, quam offensē, cum ad conversionem adducat. Atque tū rerum & illud Platī: *Inveniū sapientē, timor Domini.* Aliquid leguat: *Primitus sapientē, timor Domini.* Primitus enim fructus quem Spiritus sanctus in anima peccatrice producit ad eum conversionem, foler eis divini iudicis timor; sic ille primitus sapientē. Et hunc secundum sit à Spiritu sancto in habitante, eī tamen ab eo movente, & intus operante. Sicut aurora nondum est cum sole, est tamen a sole mox adventante, sic & illud timor est à Spiritu sancto ibi habitaculum præparante, ad lumen ipsius prægenden.

Est quidem timor servilis & initialis præparans Deo locum in justificando, ita ut convertit timore & justificationis inceptum ei adscrivatur. Sed a servili, & perfectior ille est, qui in justificando reperitur, ad conversionem gratiae jam acceptae co-operans. Hic foler eis filialis, quo sic affectuatur qui iam filii Dei effecti sunt, ut nihil magis timent, quam atri in Patria gratiam amittere: ideoque omnia eius offensam horrent ex spiritu adoptionis, & collectuque gratiae thesaurum totū conservant. Hic est timor qui vocatur *Timor sanctus*, quia sanctimonium conferat, conservat, & adauget. De hoc timore videtur loqui Iohannes 1er. 54. in Cant. dum dicit: *In veritate didicisti nihil, quod si efficax ad gradiam promovendā, retinendā, & sperrandā, quem homini tempore cora Deo inveniar non alium sapere, sed timere: Beatus qui semper est pavidus.*

Sancquit timorem Dei à se abilic, similis est illo qui equum ferocientem illuc chamo & frango confundit. Sicut enim hic in præceptum se feciliē dat, & grandi periculo expoit: ita iste prouimus de malo in malum ruit, & ad cupiditates cum dicitur procurrit, quia sine fratre timoris est.

Neque ambiguum esse potest, *Donum timoriū, quale donum num.*

Lob. 8.1. **d**ominus esse spiritus sancti, quo quidem nonnulli imbuti, usque ad finem vite illum praeluerunt, & aperiens deonstrarunt indicis; qua per haec timoris sancti viam ad felicem terminum. Deus convebat perducere, & alii parum clementibus exemplo esse. Noti sunt has in palestra multi sanctissimi viri in vita & morte decurrentes. Nos est B. Agathon, post sanctissimam vitam ius in fiducia, timore hunc admirantibus: *O filij, alia sunt iudicia dei, alia hominum.* Notus quoque Arsenius, pronunciatus cum flero illud Iesu. *Quapropter super seipsum etiam dominum etiam sanctus elzarius, sanctus lugardus, sancta maria ognatca, hoc timoris dominum fuit exemplum commendatur.* De hac postrema sic ait el. ganter cardinalis vitriaco in vita eius: *Spiritus timori non solum est principium sapientie, sed et honorum omnium cuius, Timor ille ait: Qui ignorat medicina, paletur deinde, licet quis uite grandia, paulatim posse obviu arena. sancti capituli ab alonen perdunt: multa venalia neglecta et contempta ad interitum ducunt. Quapropter erat et timor casti velut facia peccatorum, que cogitationes costringeret: quasi frumentum in ore, quod linguam correveret; quasi stimulus in opere, ne aspidatorpereret, quas regula in omnibus, ne modum excederet, Christus ei meditatio in corde sermo in ore, exemplum in opere. Hac cardinalis vitriaco.*

Sic & sanctus Macharius omnes Christianos admonebat, & exhortabatur ad sanctum timorem hac similitudinem: *scilicet mercatores, navigantes, uice ventus et mare tranquillum sit; cum noncum ad portum perveniret, metuisse ne contrario vento excitato pueribus mare excauet, et nauis perulites uir si christiani tunc habeant proprieatum ventum spiritus sancti, tamen adhuc formidant, ne ventus aduersarius possit exurgat, qui tempestatem fluctuantes moventur.* Hac S. Macharius hom. 43. Quemadmodum gitur nautae etiam mari placido infrauenta tempestate temita, quibus utantur contra tempestatem ita qui tunc Deum, aliquam subiectum mutationem, se etiam parant ad obliquandum. Et, sicut qui pontem arcuum trahent, donec ad finem illius pertingant, numquam oculos a ponte & pedibus suis deflectunt, sic & Christians faciendum est.

3. Pars
Quonodo
timor fer-
relinquuntur ex-
pellendus
fit Ec.

Rom. 8.

Dicamus ergo tertio, hic significari per Zachariam, Christo adventante, removendum esse timorem illum levilem, live spiritum servitum annexum legi & testamenti veteri: induendum autem eis spiritum amoris, quo serviamus tamquam filii Deo, & sanctitate & uirtutina. Quia huius spiritus annexus novo testamento & nova legi spiritus amoris, spiritus libertatis, de quo Apostolus. Non acceptus spiritum oritur uirtus sierum in timore, sed acceptus spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus *Ava Pater.* Hinc saepe dicunt SS. Patres, quod testamentum vetus sit testamentum servorum, & testamentum vero novum sit filiorum:

Audi S. Augustinum cap. 16. contra Adimatum: In veteri testamento erant onera et uorum, in novo gloria liberorum. Atque ideo ipse Apostolus dicit: *venus testamentum figuratum fuisti per Agar, ancillam Abrahæ, nouum per Sarum liberam uxorem Abrahæ. Ancilla Filios tuos generat servos, haec est Synagogæ antiqua, qua servilis conditionis populum generavit. Uxor autem primaria generat Filios liberos; haec est Ecclesia, qua liberata est. Mater nostra Haec habet cor furtum, superna que appetit, & ad illa aspirare docet Filios suos, & servire Deo sincerâ dilectione, cum ad temporalia inclinati forent filii Synagogæ, & servirent Deo omnis potius poenitentia temporalium illorum alleculi promissione.*

Propterea eriam antiquitus legem promulgans Deus populo suo propositum supplicia timendum, ton truca, caliginem, procollam, ignem, humanum in monte Sinai, quibus teritus dixit Moysi: *Exod. 20. Loquere tu nobis, et autem: Et non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. Immo & ipse Moyses exercitus fuit, ut dicit S. Paulus his verbis. *Erit. Heb. 12. tatem terribile erat quod videbatur. Moyses dixit. Ex territorium suum, et tremebundus. Hac igitur lex merito dicitur Lex timoru. At promulgans Deus legem novam Filii suis, ostendit igitur esse amorem. In die Pentecostes promulgari cepit, quando Lex nova Spiritus sanctus in Apostolos descendit. An non Lex amoris? Non horribilis igitur fumar mons Sion, sed igne quod veritibus Apostolorum infidens, magna nimis dilectione, dulci amoris a dore omnes replet, ut Dei eloquentia magna. Nemò hic tremebundus dicit: Non loquatur nobis Dominus. Quapropter Hebreis dicit Apostolus jam Christianis: Non a celsitudine tristitialem monem. Et quoniam accessibile est turbam, et caliginem, et precellam, et tubas sonum, et vocem verborum, quam quis audierit, excusaverit, ne et fratres verbum. Sed accessibile ad montem Sion, et Circumcisum Dei ueritatem, et multorum milium Angelorum frequentiam, et Ecclesiam primi uororum, que conscripti sunt in Cœlo. Hac Apostolus.**

Itaque timore antiquo liberandos nos dicit Zacharias, qui uenitis qui redemptionem afferit, & aperit paternam misericordiam vestram, aperit paternum amorem memor testamenti sui sancti, promittitque legem libertatis, & amoris filialis, immulque cœlestia premia. Quapropter & hic verum est quod S. Joannes dixit: *Timor non est in 1. Ioan. 4. charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem.* Quod quidem generaliter dicitur, multipliciter inventur esse verum. Nam in primis verum est, quod dum aduentus Deus facit amoris perfectam afferea sanctitatem & charitatem; mox celavit lex timoris, que præcesserat ut locum prepararet legi amoris. Atque tunc Judæi qui secundum statutum legis sue tantum erant servi, per legem gratiae & charitatis facti sunt liberi & filii; timo-

rem servitutis foras mittente charitate, ut sine timore de manu inimicorum liberati servi ent Deo in iustitia & sanctitate coram ipso, non timore passae, sed amore iustitiae mandata ejus obsecrantes.

Charitas quem tu morem et miseris.

Ulterius charitas mirrit foras timorem, quo aliqui nimium anguntur, cum quadam diffidencia. Dei confraternat genentes conscientiam, animat enim ad servendum Deo liberè & latè, generolo amoro, sive corde. Hinc non solum desperatione, sed & diffidientiam excludit. Quia parit fiduciam, & anxiū timorem compedit, qui nonnulli extingit, iam conversi, vel quia memoria peccatorum præteriorum eos divexat & excruciat, ne forte non sint remissi, vel quia scrupuli varij & sanxii eis exurgunt, in omnibus trepidantes, & putantes se offendiculare. Hec omnia, inquam, perfecta charias pellit, quia lumen fecum vehit & fortitudinem ad bellandum hos scupulos, has anxietates, hos timores: & gratiam suggestit, ut non timeantur à timore nocturno, & agita volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab inferno, & demonio meridianu, sub praetacione Dei. Cœli, sub obumbratione scapularum ejus, sub velemento pennarum, sub scuto veritatis & amoris ipsius. Facit enim fœtus in bonitate de Domino nos amante:

Sic S. Antonius dicebat brebro suis: Ego jam non timeo Dominum meum, sed ego, charitus autem frater mitit timorem.

Etimam S. Ambrosius, cum in extrema ægritudine aget, & diuersum ipsum in lamentarentur discipiuli, dixit: Non sic vivi, ut me vixisse inter vos pudear, sed nec mortime, quia bonus Dominum habui. Ecce & ibi charitas foras mittebat timorem.

Notum est & de S. Hilario: sic animam suam alloquenter: Egredere, quid time? Septuaginta propositum Domini seruisti, & mortem times: Operabatur & hic charitas ad bellandum timorem.

Sic & S. Clara dicebat sibi in fine. Vade benedicta sur invisi anima mea, vade ecclera, habes bonum salutum conductum. O vocem charitatem timorem expellentis!

Castiglione S. Claria & dominica

repetebat ore & corde iuvavilior: Cum dederit dilecta fux sonum, ecce credidit a Domini; siue timore morem & anxietatem omnem abigebat. Unde & haec postrema ejus fuerit exprimans verba: quia eadem audita fuit in ejus agone. Angelorum vox resonantia.

Hierogon omnes usque in finem benedixerunt Deum, quia sine timore de manu inimicorum libertate rierant illi.

LECTIO X.

Thema. In Sicutitate & Iustitia coram ipso omnibus In qua diebus vita nostra Luc. 1.

Et ju-

Dicamus & explicemus hic quomodo ad hoc servientia & iustitia coram ipso omnibus diebus vita nostram sit.

Utique ipse est causa & origo, forma & exemplar omnis sanctitatis & iustitiae; hancque nos docuit, & ad eam invitavit tota vita iua, omnibus quo eloquio & operibus suis: ac media, quibus illam affectum, reliquit nobis, sanctissima scilicet Sacra menta, in quibus & sanguis ejus sanctificat & iustificat nos. Quid est autem sanctitas? Autem sacramentum Dionysium, cap 12. de divina nomina bus. Sanctitas est ab omni scelere libera, perfettaque, ac omnino parta incontaminata puritas: qua ita in Deo amemus, ut merito Sanctus Sanctorum, & celebrimmo illo hymno Trium agio, Sanctus, Sanctus, Sanctus a beatitudine in celo celebratus. Nobis itaque dicitur:

Estate imitatores Dei, sicut filii charissimi. Sancti Eph. 5. florere quantum ego sanctus sum. Et rursum monet

Apostolus: Sequimini sanctitudinem, sicut & quoniam videbitur Deum, Cui conformiter. Petrus: Secundum eum,

qui vocavit vos sanctum, & si quis in omni conversione fratrum sis, Christus est qui vocavit nos ad fidem, gratiam, & salutem, qui Sanctus Sanctorum est, & Dan. 9.

iustitia imperitura. Ipse ergo imitari monemus, terrenas contaminaciones quantum in nobis est figurando & exhortando, hoc est, terrenas & carnales: cupiditates declinando & mortificando. Ideo enim, graeco verbo Deus Agnos, dicitur: quod idem est ac si dicas, Sanctus Deus. Agnos autem hoc est fine terra, a terrena sece & inquinamento segregatus, & maxime venosus, ut interpretetur Origenes, Leviticus ubi dicitur, Sanctus, qui sicut sanctus sum. Hæc porro sanctitas, cum qua servendum est Deo, non res status & conditiones hominum concernit, nec ab ea quicquam excusat.

Primo, quidem concernit omnes Christianos, qui psalmum ab Apostolo Sancti vocantur, quia ad Sanctitatem sanctitudinem a Christi vocati. Hinc S. Gregorius omnium Nyssenus in Tractatu speciali, explicans quid ibi Christianus velit nomen & profectio Christianus & Christianus nominem, sic aut: Christianus est imitatio divina natura, Christianus in profecto est, ut homo redireatur ad pristinam & antiquam felicitatem. Christianus est pars ipsius Christi. Cum ergo Christus sit iustitia puritas, & veritas, Christianus esse nequit, qui illorum communione & societatem in se non ostendit. Hæc ille. Ceterè Christus, ejusque sanctitas, omnibus propontitur ut exemplar, cui debemus conformari & configurari in lineamentis & coloribus virtutum nec aliud est sanctitas, quam imitatio virtutum ejus, puritatis scilicet & castitatis, patientie & charitatis, modestie & humilitatis, temperie & paupertatis, zeli & pietatis, iustitiae & veritatis.

Qua-